

Шофёр, салтмачы, улуу кырал кыулдукчу

Ахыры. Алы 3-чө беттеди.

Неси кыргыз агыны?

«Этилик ишле келди, бек кеп. Кыйсы бирине жетишин? Эм мюк, продукция чыгарууу көбөлүгү көрдү. Алай магнаны аңдан кем болмаган башка жумуш башка-урунганланы жашау болуп-лары игилениди. Харкюнүк ишлери башка Магомед ырысы байлыкча чыгарууу саррада ишленген фатара бля жалчытуу кыргыз алады. Районга ол башчылык этген эки жылны ичинде биринчи Чегемде 5-этажы куылды бешими ишленгенди. Секретарыны кызыл-тырчуу болмаса, ол «кызыл айланмаса», не хаана сөөлөр иди анда жангы жашау мекмла.

Дагыда бир затты белгилей кызыл кызылчык «Затты» дегенибиз артыкча ошмитке болмоз, алай магнаны уу улдуу. Тогуза улу башчылык этген эки жылны ичинде Чегем район, артка кызылдан чыгып, мизуу өбүрү, сют, эт чыгаруу жана бля да республикада биринчи жери алганды. КПСС-ни Ара Комитети, СССР-ни Министрлерин Советин, БШСПС-ни Кызыл байракчалы бля саугаланганды. Бу жетишмиде биринчи секретарыны кызылчы улуу болганына ишекки жокду.

Кырапаны тишектери

Аз торло жумуша бля көлмейде адамла райкомга. Бирле кеселери ишти тилектери бля, башка-блеу жауууа керекли ишлени юсперинден оюмлары айтырса. Бир жол Тогуза улуу биринчи Чегемни кырапаны көлөмдө. Магомед, аланы отуртуп, не жумуш бля көлмөлөрүн саррады. Бир нече адам болуп баш айланмаганарын аңгылайды. Алай алганд аллай тилек болуп

деп эсептесонде да жок эди. Нальчиден бара, элге өгө кыйырында, орманы сол жанында шолуу мекен-и сөөлдө. Алайда жолдан ара-бери өгөргө кыйыны, машина көл жоройдогдо. Машина тыбоне тошол кыймыра адам өлгөндө. Бир мадар этерге керекди. Жер тобу бля өтөрчө жол ишлерге эди кырапаны тилектери.

Несин айтса! Кызыл жумуш! Кырапанд келери! Алай адамланы жашуалары бля байланы ишн сансыз этерге жарарык тойон эди. Тогуза улу обкомга келди. Кырапаны тилектерин аны секретары Шехоззатте билдирди. «Бир амал бар өз, алайда жолдан жер тобу бля өтөрчө этерге керекди», дейди. Ол «кызыл кыймайды».

«Сынаганмы этесен сен, Тогуза улу? Биз сулай республикада бля Нальчиден Ленин атты проспекте бир подземный переход иштелетпай турбайсы. Аууздундан чыгарма ол сөзүнө. Болуук иш тойлоду. Көбү өзүлүк кыйды обкомдун. Не жумал борж ол кырапаны? Ала кесерине бир зат да излемеди, айтпаныр тоздо. Алай подземный переход ишлетирге кыяда көч. Болсаду умутун изоп кыймайды. Амал табарга керекди.

Излейди Магомед. «Излеген хар заманда да табды» деп, жырда да айтылды. 6-чы номерли ДСУ-ну оючулары бля келишди. Республиканы башчылары ол иш бля жоремде дателениге да кырапаны, жер тобу бля жол ишлети. Кырапанд да ырызы болады. Анга бир улуу кырал магнаны болган кырулушчача кырапаны жарарык тойон эсе да, адапны жашууна кыруузуулук бля байланы жанындан кыйса этген, бек керекли иш болганын аңгыларкысы.

Кесиги билгенликте, бир заманда сулай республикада да сабий садла жетишпай эдиле. Тиширлуудан таргытууа көлөмдө секретарга балалары ол мекемеге алдырмалганыларны юсюндөн.

Тогуза улу ишлетиңди Булуңгуда, Шалушкада, Биринчи Чегемде (эки), Экинчи Чегемде сабий садланы, Нальчиде, Шалушкада. Булуңгуда амбулаторияланы. Кыясы бирин айттайык. Кеп зат этилгенде районда биринчи секретар Тогуза улу болган жылда.

Моксачы

Кырапаны тырмы
Эсигизе болуп бир заманда жон чындайла, көлөкө, башка затла сатаң таул тиширлуаны милиционерле кырут айланычулары. Бизни тиширлуларыбыз жон эшикчи асыры сыйгөндөн башламга эдиле ол ишн. Андан башка амаллары жок эди.

Бир жол Чегем аузуна Чабдарланы Борис көлөди. Бирине бир моксачы. Райкомну биринчи секретары бля Чегем «чуңура таба тебейди. Тауада табийгатын ариултуң, бийик кылаадан акгың таза тау суну көбүрге сөз эди кырапаны.

Анга хар зат да сейр эди мында. Таудан таша сөмө, толкун эте, тегизге ашыкыган Чегем чериги; тегерекдеги кысыр кылаа; чериги бир онг, бир сол жаны бля барган айлан жол. Кыяда алманды Чегем ауу! Алай бу уа не затды? Кызылчылыгы, дорбунаны мойшоелерине кысылып, тиширлуа сөөлдө. Аларында жондон этген заттары. Етген-өтгөн алыр эсе деп сакалдыайды.

Моокчы ол халы көрөди да, айып этте райкомну секретарына: «Жаныгыз аурумдайды ол тиширлуагы? Алай бир кыйынды алагы базар киби бир зат ишленген?»

Айхай да, Магомед кеси да биле эди тиширлуаны кыйналганын, жарысган да эте эди алагы. Алай республикада жон эшиге кырау камланы барган заманда базармай эди «сатыуулганды алагы базар киби бир зат ишленген?»

тойол эдиле аны. Не болуук эсе да, моксачыны тырмандан сора Хушто - Сырта жамал ишлетирге болды. Кыясы, базарчык кырады, товарланы салгыра столлары бля да. Хушто сырты тиширлуа ыразы боладыды секретары, дунияны алгышан эттерде, узак эмор, салуук-сөөлөчү ишлетирге анга.

Ызы бля уа Тогуза улуу юсюндө обкомга анонимка барды. «Ююн эшиу бля жорешген саудогерилеге кырау камланы баргында, Чегем райкомну биринчи секретары Тогузаланы Магомед, алагы жол берген бля да кылай, базар ишленгенди» деп жазыганды анда.

Ююп, Сайып, Тудука

Магометни юй бийчеси Тамара кызылтануучу, Хоканаланы Занхуну кызы. Ала юч шак водордендиге: Аслан, Кизим, Тахир. Жашла ючюсод да бийик билим алгандыла. Юйдеги да болу, жашуады жерлерин тапкандыла. Биринчи таксарга туады. Экинчи налог инспекцияда ишлейди. Тахир Кыз-Рде Уруну жаны бля инспекцияны башчысыны орунбасарды. Тудука алы боладыла. Кызылгыз болган таманна жарарыкчалыгы эте сарра.

«Нек жокду Светлана, Марина, Раиса. Келинлерини атларын айтпанын аңгыланды. Тамара, кыйын аңдырды, Магомед, кыйын атлары болган келинени насыптары туураңды дөргө болууду. Тамара кеси да насыптыга санайды. Кыады аны Тогузаланы Магометте жолуктурганына ала бля бля ыразады. Магомед да Тамарасыз жашуу аны бля кепилемейди. Ала бир бирлерине деп тууган болуп эдиле. Узак эморло болуула!»

КЫЛАЙ улу Алий.

КИКБОКСИНГ Республиканы биринчилиги күчлөткөн ачыкылазганы

Нальчиде отуз биринчи номерли школунда кикбоксингн футбол-контакт торлосюндө КМР-ни биринчилиги бля чемпионы болгандыла. Эршиулеге битеу да 130-дан аслам адам кытышкандыла. Алаы эселерине көре уа республиканы, Россияны ючуну чемпионатына бля биринчилигине эм Б.М. Терезовну турметине жорланган битеуроссий кырапаны барлык командасы турналганды. Алай бля 1995-1997 жылда тууганлары араларында Замудин Ууусу, Тимур Аюков, Хамзет, Эльдар эм Башир Каноклова, Азнаур Боров, Аслан Шижо, Кучменланы Алян, Эдуард Жигуну, Марат Тогузове, Кантемир Боров, Руслан Кучуков, Андермиркан Шантуков, Арсен Канкулов, Ислам Гаунов, Мухамед Теунов, Амир Альберов, Залим Хромов ачырлгандыла.

Абадангады биринчи жерлени Азамат Дышеков, Рамазан Дургайево, Кучменланы Рустам, Хазретлай Надаггов, Бэлюлан Анзор, Рамазан Бахсанов, Мартин Хутов алгандыла. Алаы тренере Валерий Машков, Мурат Шериев, Айдим Саралидзе, Кудайлыны Алим, Асланбек Дышеков, Зубер эм Хазрет Бейкулова, Муса Алапов юйретдиле. Андан сора да, эршиулене программаларыны кечкериңде КМР-ни кикбоксингден федерациясы кезилуу жыйынуу болганды. Анда жетишмиде болган тренере бля сувьяла саугуула Рустам Хутове, ала кепир заманнга борла салынгандыла.

Светлана ГАУНОВА.
КМР-ни Спорт эм туризм министрствосуну пресс-службасы.

Магнанылы хорлам

Футболну миллет лигасыны 24-чө турунда Нальчиде «Спартак» кеси стадионунда Хабаровсени «СКА-Энергия» командасы бля тобешенди. Кыяр кытыш жаун жауа турганына да эсге алмай, футболбода биринчи такыйкыздан

майданга Буйтраго берген топу, ол тап жарашдырып, кыбак эшиклене ичине ашырады. Ол аны официалый матчтада командасы ючюн биринчи голу эди.

Андан сора экинчи таймда белгилерча хазна кыоркуу

чыкыганлай, узакдан окуна уруп, кыбак эшиклерге кийирге жорешенди. Болсада ол прилымадан магнана чыкмаганды.

Аны бля футболчуларыбыз чемпионатда онуну эм шендо бек керекли хорламларын

окуна чабыуулукта этил тегерилде. Трибуналага жыйындыла уа, суук болганына да кырамай, шинтиккеге да олтурмаганды «Спартак» алагы деп, сойген командаларын ики кесе заманын келлендиргендей тургандыла.

Биринчи таймда эки жанына да футболчулары не бек жорешген эселе да, эселени торлендирамалгандыла. Матчны экинчи жарымда бышкыкка алагы этген чакырыулан эшитип, толтурабыз дегенча, топу сөткөга кийирге бир кезилуери болганды да, аны ычкындармагандыла.

Новойбирсени «Сибирь» командасындө «Спартак» көл болмай көчген чабыуулукта ойнауу 36-чылык Алексей Медведев 52-чи минутта эселени ачады. Тазир

кези болмаганды. Алай эки команданы келечери да майданда төбөргөн топ, суу зам ауур болганын аңгылап, онг

болдургандыла, турнир таблицада алгычы жерде турган Волгоградны «Потурун» жеткенди.

Команда	О.	К.	Т.	Х.	Т.	О.
1 Томь	22	16	4	2	46-25	52
2 Урал	22	14	6	2	47-13	48
3 СКА-Энергия	23	10	9	4	26-18	39
4 Балтика	23	10	6	7	26-25	36
5 Нефтехимик	23	10	5	8	34-30	35
6 Ротор	22	10	5	7	20-14	35
7 Спартак Нч	22	10	5	7	18-20	35
8 Сибирь	22	9	6	7	25-23	33
9 Хаба	22	8	6	6	23-23	32
10 Енисей	22	6	7	9	19-21	25
11 Петротрест	23	7	3	13	23-34	24
12 Шинник	23	5	8	10	20-28	23
13 Торпедо М	21	4	9	8	22-29	21
14 Металлург-Кузбасс	22	5	4	13	11-26	18
15 Салют Бел	21	4	6	11	13-23	18
16 Химки	21	4	6	12	17-28	18
17 Волгарь	22	3	9	9	14-25	18

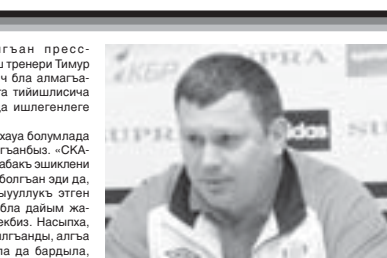
Пресс-конференция

Матчдан сора бардырылган пресс-конференцияда «Спартакны» баш тренери Тимур Шипшев команда юч очкуну тынч бля алмаганын айтканды. Стадиону оннга тишленича хазырлаганын ючун да анда ишленгенге ызырайгың билдиргенди.

«Биз богон кызыл табийгат-хау болуулада бек магнаны хорламны болдурганбыз. «СКА-Энергия» иги командды, топу кыбак эшиклене ичине кийирге бир иги онгубуз болган эди да, аны ычкындармаганыбыз. Чабыуулук этген жербиш кыарусузду, ол жаны бля дайым жаруаланы бардырып турурга керекби. Насыла, шендо команда толусунай жыйылганды, алгы барыча ышангылы футболбода да бардыла, дегенди ол.

Майдана бу футболбода ойнагандыла: «Спартак-Нальчик»: Коченков, Засев, Освенко, Тимошин, Багаев, Даниэль Буйтраго (Коронов, 84), Чеботар, Концедоло, Карлос Руа (Сирадзе, 76), Аверьянов, Медведев (Болов, 90).

«СКА-Энергия»: Солосин, Салкувадзе, Наваловский, Голтыкин, Соловев, Крөнделев (Радченко, 69), Тригальшвили (Труевич, 72), Ерохин, Мурин (Ходжава, 60), Марцваладзе (Никифоров, 81), Луценко.

Сары карточкалыны Болов, Чеботар, Голтыкин, Ерохин алыганды. Чемпионатда башка команда бля ойнагандыла: Томь - Нефтехимик 4:3, Ротор - Шинник 0:0, Балтика - Петротрест 2:0. Кезилуу оюнун «Спартак» 25-чи мартта Санкт-Петербургда «Петротрест» бля бардырыкыды.

КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан.

Азгало

Жаш спортчуларыбыз - кыралны жыйымдык командасында

Бу конлде дзюдодан Россияны Красноярск шахарда бардырылган биринчилиги бошталганды. Анга кыралны сегиз федеральной округундан, Москвадан эм Санкт-Петербургдаң жыйыра бир желтары толмаган эм кючлю спортсменле кытышкандыла. Рустам Шалаковча хорлагып, Ала РФ-ни жыйымдык команда-

сына кирич оюн жорешкенди. Анда Кызарты-Малкларда жети дзюдо-чү оршкенди. Алаңда экиси кеслерин ауурлук эм жыл сан катогоиларында призваланы санын киргенди. Алай жерлешбиз Запихан Хурсинов, Красноярар крайдан Рустам Шалаковча хорлагып, экинчи жерге чыкканды.

Айдана Нагрова, бу жол кесин ашык киргизалмаган эсе да, бешинчи жери алганды. Ала экиси да жыйымдык командага киргенди эм 20-чы - 22-чи сентябрде Европаны биринчилигинде, аны ызындан 24-чө - 27-чи октябрде дунияны биринчилигинде Россияны атындан сермешкирдиле.

Культура

Голландияны айтхылык суратлары

Мечюланы Казим атлы сабий эм жаш тейоу библиотекада «Страна картин» деген кермоч ачылганды. Анга ары дайым жорюлене ол шахарны 17-чи шолууну окуучулары кытышкандыла. Тобешуу быйыл Голландияны культурасыны Россияде, Россияны эм ол кыралны жылна жоралганды.

Белгилемиче, бу кырал 17-чи эморде Европада бек кыарулууга эм окуу жаны бля кючлөгө саналганды, экономикасы, культураны да анга көре айныгандыла. Улуу жетишмилеге живописч чыкканды.

Библиотеканы искусство бөлүмүнө башчысы Париса Бекулованы айтуучуа көр, кермоч көлгөле сейрди, кыаручула, окуучула да анга сойоп келенди. Биринчиден, сабийге аты дунияга белгилни болгон Франс Халсны ишлерин

көргөзгөндиле, аны адамланы кыратарыны энчиликтерин сыфатында уста белгилей билгени юсюндө да айтканды.

Натормолтаны башка атларны «жон жашау» дегенди. Ююрге Корнелиус де Хемни «Дюверт» деген ишин келтирирге болууду. Бу жанры усталарына Нидерландда Бартоломеус ван дер Аста, Виллем Клас Хедя, Питер Клас саналадыла. Алаы юсюндө да бар эдиле кермөчө материалны.

Рембранд Харменс ван Рейн аты

эморлөдө унутулмаган художникди. Аны «Флора», «Поклонение волхов» деген чыгармалары бля да таныйырга болууду мында.

Окуучулага Рембрандны «Даняеваны» юсюндө да сейр жалда катарланганды. Аны бу суратыны юсюндө көп оюмла болгандыла. Биз богон билгенге көре, ол Корреджо бля Тицианны чыгармаларыны сюжеттерине жазылганды.

Башда айтылганын битеу бирге алып кырааркы, Россияде Нидерландланы культурасына, тарыхына да улуу сейр тууары хакды.

ЖАНГОРЗАЛАНЫ Нахабат. СУРАТДА. Кермөчө келген окуучулары кызуу.

Сурат авторунда.

УЧРЕДИТЕЛЬ: КЫААРТЫ-МАЛКЫР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛЯ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор АТТАЛАНЫ Жамал РЕДКОЛЛЕГИЯ: БЕШАЙЛАНЫ Мугалин (баш редактору оубнасары), КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан (баш редактору оубнасары), ТЕКУЛАНЫ Хава, ТОКУМАЛАНЫ Хусейн, ТОКЪУЛАНЫ Борне (жууалы секретары).	ТЕЛЕФОНЛА: Редатору приемный - 42-43-01. Баш редактору оубнасарлары - 42-38-21, 47-26-22. Жууалы секретаря - 42-66-85. Секретария - 40-93-62. Корреспондента - 42-43-52.	РЕДАКЦИОННА БЭННОМЕРИ: Жамаут-политика бөлөм - 42-67-62, 42-24-02. Экономика бөлөм - 42-66-73. Культура бөлөм - 42-75-82. Социалык политика бөлөм - 42-66-76, 47-27-59. Жангылыкка эм спорт бөлөм - 47-26-39, 42-66-71. Письмома эм ресхам бөлөм - 42-37-94. Техника бөлөм - 47-31-28. Сурат алычууа - 42-68-72, 42-66-76. Бухгалтерия - 42-30-87. Операторлара - 47-26-28, 42-39-65.	Редация авторла бля кызып жорютмейди. Кызыл жазмагыла рецензия этпейди эм ала артка кыйтаргындадыла. Газете басманынган материалда айтылган оюмла редакцияны оюму бля келишеме болуудула. Алада айтылган хар зат ючун Россия Федерацияны Басмама оюмдө замона тишиндикке материаланы авторлары кесери жууагындадыла. Редация авторларда 400 гезиттен дунияда бля жазылган 5-6 чө кезинө юмөлдөй. Газет басмама эм асылды информацияны эркинликтерин кырууруу жаны бля Кызарты-Малклар регион инспекцияда 1994 жылда 14-чө ююмла регистрация этпелди. Регистрацион номер — 01066. Индекс — 51532	Газетин басмагы КМР-ни Асылды информацияны жамууду эди анн организавяла жаны бля министрствосуну компьютер службага хазыр этпеди. Газет «Тетраграф» ООУ-ну типографиясында басмалганында Нальчиде шахар, Ленин аты проспек, 33 Газетаны келерине тапшыруу кезинде КМР-ни почта сувьяны федеральны Управленини жууагыла. Телефонна: 76-01-28, 76-01-10 Газетени роюнагыла сагыу ючюн КМР-ни «Республика» акционер общество жууагындады. Телефон: 42-69-34	Номерте графикте көре 19,00 сагытада кыюл салындады. 20,00 сагытада кыюл салынганды ГАЗЕТНИ НОМЕРНИ ЧЫГАРЪАНЫЛА: Тапшаксантаны Аминат - деджурный редактор; Кетечиланы Зулфия - жууалы секретарыны оубнасары; Акушуланы Форуза (1, 2-чи бетле), Зезаланы Лида (3, 4-чи бетле) - корректорлара.	РЕДАКЦИОННА ЭМ ИШЛЕ ГЕЛЬНИЛА, РЕГИС: 360000, Нальчиде шахар, Ленин аты проспек, 5
--	--	--	---	---	---	--